

Grundlära­r­pro­gram­met

Studiehandledning

Utbildningsvetenskaplig kärna, kurs 5:
Sociala relationer och lärares ledarskap, 7,5 hp

Termin: VT 2020
Kurskod: 972G22, Grundlärare F-3

FÖRORD

Välkommen till kursen *Utbildningsvetenskaplig kärna, kurs 5: Sociala relationer och lärares ledarskap*.

Att arbeta som lärare i skolan handlar i hög utsträckning om att leda grupper av elever och att skapa ett klassrumsklimat som på bästa sätt möjliggör lärande. Mot bakgrund av detta är det väsentligt för lärare att förvärva kunskaper inom socialpsykologin såsom ledarskap, gruppprocesser, social påverkan, socialisation, identitet, konflikthantering och mobbning.

Kursen skiljer sig det här året från tidigare år då det för innevarande år blir en utbildning på distans. De yttre formerna för inläring är följaktligen inte likadana som tidigare år men de egna processerna som handlar om att läsa, bearbeta material, skriva och reflektera över det lästa och den egna rollen som lärare/ledare är densamma och utgör den viktigaste delen av kursen.

Syftet med denna studiehandledning är att underlätta studierna genom att tydliggöra kursens mål och innehåll.

Lycka till med studierna!

Layal Wiltgren

Kursansvarig

INNEHÅLL

MÅL OCH FÖRVÄNTADE STUDIERESULTAT	4
INNEHÅLL	5
DEL 1: Socialpsykologi: Det sociala livet i skolan.....	6
DEL 2: Lärares ledarskap	7
DEL 3: Mobbning och interventionsprogram i skolan	8
DEL 4: Konflikter och konflikthantering	9
EXAMINATION.....	10
BETYGSKRITERIER.....	Error! Bookmark not defined.
LITTERATUR	11
KURSVÄRDERING	12
KONTAKTINFORMATION	12

MÅL OCH FÖRVÄNTADE STUDIERESULTAT

I kursplanen anges de kunskaper varje student förväntas ha tillägnat sig efter att ha bedrivit fem veckors heltidsstudier. Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

- analysera lärares och elevers sociala samspel i skolan med hjälp av socialpsykologiska begrepp och perspektiv
- använda teorier och forskning om lärares ledarskap för att förstå lärarens påverkan på eleverna
- analysera konfliktsituationer med hjälp av vetenskapliga begrepp och perspektiv kring konflikter
- bedöma olika strategier för konflikthantering
- analysera mobbningssituationer med hjälp av vetenskapliga begrepp och perspektiv kring mobbning
- bedöma metoder och program för att motverka mobbning och kränkningar i skolan

INNEHÅLL

Kursen består av fyra delområden och ett kursmentorsinslag. Detta innehåll skall belysa olika dimensioner av sociala relationer och lärares ledarskap i skolan. De fyra delområdena är

Del 1: Socialpsykologi

Del 2: Lärares ledarskap

Del 3: Mobbning

Del 4: Konflikthandling

I kursen kommer dessa delar inte att behandlas helt separerade från varandra, eftersom innehållet i varje del i hög grad kan relateras till de andra delarna. Frågeställningar, perspektiv och innehåll kommer överlappa varandra och återkommer i flera delar. Innehållet i de fyra delarna beskrivs utförligare på kommande sidor.

ARBETSFORMER

Lisam blir det huvudsakliga kommunikationsverktyget och vi håller er uppdaterade med information och så småningom kursuppgifter. Vår ambition är att föreläsningarna ska presenteras i form av Power Point presentationer, eventuellt med ljudtillägg från föreläsarna. Studentens enskilda studier i kursen kommer stödjas av dessa presentationer, par-arbete och arbetsgrupper. I studiehandledningen finns också litteraturlistan.

DEL 1: Socialpsykologi: Det sociala livet i skolan

Vecka 14

I det första kursmomentet behandlas socialpsykologiska teorier och begrepp kring socialt samspel. Kunskaper om grupper, gruppprocesser, grupputveckling, socialt klimat, normer, roller, social påverkan, socialisation, identitet, kommunikation och interaktion är centrala i detta moment. Dessa kunskapsfält relateras till det sociala livet i skolan och kommer även att utgöra ett teoretiskt ramverk för kursens kvarvarande tre kursmoment.

Presentationer

Det sociala livet i skolan. Robert Thornberg.

Denna presentation handlar om social påverkan, grupptryck, normer och social identitet kopplat till skolan. Presentationen belyser även skolklimatets och lärar-elevrelationernas betydelse för hur eleverna beter sig i och utanför klassrummet samt för deras studieprestationer.

Kursuppgift 1: Socialpsykologi och skolan ***Instruktioner kommer på Lisam***

Litteratur

- Dahlgvist, M. (2019). *Lärlarledarskapet: Situationsanpassat ledarskap och strukturerad undervisning*. Stockholm: Liber (Kap. 3, fram till sida 90)
- Gehlbach, H. (2010). The social side of school: Why teachers need social psychology. *Educational Psychology Review*, 22, 349–362.
- Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan: Socialpsykologi för lärare* (2:a uppl.). Stockholm: Liber (kap. 1–2, 4, 6, 8).

DEL 2: Lärares ledarskap

Vecka 15

I det andra kursmomentet behandlas teorier, begrepp och forskning om lärares ledarskap. Kunskap om lärarens ledarskap i klassrummet, lärar-elevrelationens betydelse, organisering av det sociala livet i skolan, fostran och yrkesetik, är centrala i detta moment.

Presentation

Ledarskap i klassrummet. Lisa Kilman.

Denna presentation handlar om lärarens ledarskap i klassrummet. Generella ledarskapsteorier behandlas samt mer specifikt om ledarskap i klassrummet. Olika aspekter av ledarskapet belyses som makt, struktur, förväntningar, motivation, mål och den viktiga relationen och interaktionen mellan eleverna och läraren.

Kursuppgift 2: Ledarskap

Instruktioner kommer på Lisam

Kursmentorsinslag: Ledarskap och skolvardag

Ann Lindh

Litteratur

- Aspelin, J. (2014). Om relationers betydelse för elevers prestationer. I J. Aspelin, *Inga prestationer utan relationer: Studier för pedagogisk socialpsykologi*, (s. 23-34). Malmö: Gleerups.
- Dahlkwist, M. (2019). *Lärlarledarskapet: Situationsanpassat ledarskap och strukturerad undervisning*. (kap. 1–2, 3 (sid 90–111), 4, 6, 7-8)
- Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan: Socialpsykologi för lärare* (2:a uppl.). Stockholm: Liber (kap. 3).

DEL 3: Mobbning och interventionsprogram i skolan

Vecka 16

I det tredje kursmomentet behandlas teorier, begrepp och forskning kring mobbning och andra former av kränkningar. Kunskaper om riskfaktorer, förklaringsmodeller, prevention och intervention är centrala i detta moment.

Presentationer

Mobbning. Robert Thornberg

Denna presentation handlar om mobbning och beskriver både individualpsykologiska och socialpsykologiska perspektiv på mobbning. Riskfaktorer för mobbning, liksom faktorer som minskar risken för mobbning i skolan, behandlas också i presentationen.

Interventionsprogram i skolan. Sofia Kvist Lindholm

Denna presentation handlar om interventionsprogram som används i svenska skolor för att förebygga och motverka mobbning samt för att främja elevers psykosociala välbefinnande. Presentationen är indelad i tre delar: (1) översikt över vanligt förekommande program, (2) kritiska perspektiv på interventionsprogrammen, samt (3) svårigheter och möjligheter med att omsätta programmen i den praktiska skolkontexten. Se även länken nedan.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/atgarder-mot-krankande-behandling>

Kursuppgift 3: Mobbning och antimobbningsarbete i skolan ***Instruktioner kommer på Lisam***

Litteratur

- Brottsförebyggande rådet, Brå (2009). *Effekter av anti-mobbningsprogram: Vad säger forskningen?* Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Dahlkwist, M. (2019). *Läroledarskapet: Situationsanpassat ledarskap och strukturerad undervisning.* (kap 5, sid. 157 – 171)
- Slonje, R., Smith, P. K., & Frisén, A. (2013). The nature of cyberbullying, and strategies for prevention. *Computers in Human Behavior*, 29, 26–32.
- Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan: Socialpsykologi för lärare* (2:a uppl.). Stockholm: Liber (kap. 7, 10).

DEL 4: Konflikter och konflikthantering

Vecka 17

I det fjärde momentet behandlas teorier och begrepp kring konflikter och konflikthantering. Kunskaper om konfliktprocesser, aggression, strategier och taktiker för konflikthantering, tredje part, medling och förhandling är centrala i detta moment.

Presentationer

Konflikter och konflikthantering. Andrzej Szklarski.

Denna presentation handlar dels om rollen som part och dels om rollen som tredje part i konflikter. Olika teman inkluderar strategier för konflikthantering, riktlinjer för konstruktiv konflikthantering, tredje partens möjliga roller i konflikthantering med fokus på medling, diagnosens betydelse för effektiv konflikthantering.

Var går gränsen? Layal Wiltgren.

Denna presentation handlar om gränser mellan skoj och kränkningar. Vad är skillnaden mellan retsamt samspel och mobbning? Är det okej att elever använda nedsättande tilltal på skoj, om alla, inklusive de som tilltalen riktar sig mot är med på det? Hur kan man som lärare hantera detta? Presentationen manar till fortsatt diskussion och bjuder på empiriska exempel.

Kursuppgift 4: Konflikthantering i skolan

Instruktioner kommer på Lisam

Litteratur

- Dahlkwist, M. (2019). *Lärarledarskapet: Situationsanpassat ledarskap och strukturerad undervisning*. (kap. 5, sid 138-156)
- Hakvoort, I., & Friberg, B. (2015). *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups (kap. 1–4 och 7).
- Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan: Socialpsykologi för lärare* (2:a uppl.). Stockholm: Liber (kap. 5, 9).

EXAMINATION

Vecka 18

Kursen examineras genom en skriftlig **hemtentamen**. **Information kommer under kursens gång.**

Disciplinföreteelser, fusk och plagiat

Med disciplinföreteelse menas försök att vilseleda vid examination eller när studieprestation annars ska bedömas. Det räcker med ett försök att vilseleda för att disciplinär åtgärd ska kunna vidtas. Det räcker t.ex. att ha lappar med sig till tentamen med avsikt att använda dem som hjälp, oavsett om man sedan faktiskt använder lapparna eller inte. Universitetet ser lika allvarligt på detta vid laboration, hemtentamen, uppsatsskrivning etc, som på vid skriftlig tentamen. Om en examinerator misstänker att en student fuskat ska hon/han anmäla det till Linköpings universitets disciplinnämnd som sedan utreder ärendet och fattar beslut om eventuella disciplinära åtgärder. Det är därför viktigt att man som student försäkrar sig om vilka regler och normer som gäller. Som student är det ditt ansvar att ta del av information om vad som är tillåtet och inte tillåtet vid en examination.

(<https://www.student.liu.se/studenttjanster/lagar-regler-rattigheter/disciplinarenden?l=sv>).

LITTERATUR

Böcker

- Brottsförebyggande rådet, Brå (2009). *Effekter av anti-mobbningsprogram: Vad säger forskningen?* Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Tillgänglig via:
<https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2009-03-30-effekter-av-anti-mobbningsprogram---vad-sager-forskningen.html>
- Dahlkwist, M. (2019). *Lärarledarskapet: Situationsanpassat ledarskap och strukturerad undervisning*. Stockholm: Liber
- Hakvoort, I., & Friberg, B. (2015). *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups.
- Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan: Socialpsykologi för lärare* (2:a uppl.). Stockholm: Liber.

Artiklar och bokkapitel (Finns på Lisam)

- Aspelin, J. (2014). Om relationers betydelse för elevers prestationer. I J. Aspelin, *Inga prestationer utan relationer: Studier för pedagogisk socialpsykologi*, (s. 23-34). Malmö: Gleerups.
- Gehlbach, H. (2010). The social side of school: Why teachers need social psychology. *Educational Psychology Review*, 22, 349–362.
- Slonje, R., Smith, P. K., & Frisén, A. (2013). The nature of cyberbullying, and strategies for prevention. *Computers in Human Behavior*, 29, 26–32.

KURSVÄRDERING

Enligt högskoleförordningen ska studenter som deltar i eller avslutar en universitetskurs ges möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen. Inom den här kursen sker detta genom Linköpings universitets elektroniska kursutvärderingssystem (Evaluate). När kursvärderingen öppnas får alla studenter som är registrerade på kursen ett mail med en länk till studentportalen, där en enkät kan fyllas i. Kursansvariga uppmanar alla studenter att ta denna chans att förbättra grundlärautbildningarna vid Linköpings universitet för kommande studenter. Utöver detta ansvarar lärare för att kursen fortlöpande utvärderas inom respektive kursgrupp.

KONTAKTINFORMATION

Kursansvarig

Layal Wiltgren; layal.wiltgren@liu.se

- Vid övergripande frågor rörande kursen, exempelvis studiehandledning, schema, litteratur.

Kontaktperson på plats Campus Norrköping:

Nedžad Mesic: nedžad.mesic@liu.se

Kursadministratör

Malin Åberg: 013-28 40 60; malin.berg@liu.se

- Vid frågor rörande administrativa ärenden, exempelvis lärplattformen Lisam, byte av grupp, inrapportering av studieresultat i LADOK.

Programadministratör

Sophia Leo Grelsson: 013-28 21 69; sophia.grelsson@liu.se

- Vid frågor rörande studieavbrott och avregistrering.

Studievägledning

Hemsida: <http://old.liu.se/utbildning/program/larare/student/studievagledning?l=sv>

Anna Bergman och Monica Larsson: 013-28 20 88; studievagledare.larli@uv.liu.se

- Vid frågor rörande studiegång, byte av program, studieuppehåll m.m.

Övriga frågor

Fråga dina studiekamrater eller din campuslärare.

Layal Wiltgren, Layal.Wiltgren@liu.se